

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Vera sententia stabilitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

peculiarem concursum in ratione objecti cum intellectu creato, efficiendo cum illo claram Dei visionem; negat tamen illam uniri per modum speciei intelligibilis intellectui beato, quia exilitat ad rationem prædictæ speciei, indispensabiliter desiderari inhærentiam vel informationem, quæ divinæ essentiæ repugnat. Sententia tamen affirmativa, quæ docet divinam essentiam uniri intellectibus beatorum per modum speciei impressæ & expressæ, & in visione beatifica, vices utriusque supplere, communis est in Schola D. Thomæ, eamque ex professo docet sanctus Doctor locis fœcundis à nobis referendis.

S. I.

Vera sententia stabilitur.

60 Dico primò: Essentiam divinam uniri per se ipsam immediatè intellectibus beatorum, in ratione speciei impressæ.

Probatur primò conclusio ex D. Thoma 3. cont. Gent. cap. 57, dicente: *Manifestum est quod essentia divina potest comparari ad intellectum creatum, ut species intelligibilis qua intelligitur.* Et hic art. 5 sic habet: *Cum aliquis intellectus creatus videt Deum per essentiam, ipsa essentia divina sit forma intelligibilis intellectus.* Et 3. p. quaest. 9. art. 3. ad 3. *Essentia divina (inquit) unitur menti beate, sicut intelligibile intelligenti; quò nihil clarius & expressius in favorem nostræ sententiæ dici potest.*

61 Probatur secundo conclusio, specialiter contra Vasquez: Ad visionem beatam requiritur species aliqua, quæ concurrat speciali modo ad ipsam. Sed non datur in illa species creata: Ergo essentia divina gerit vices speciei. Minor admititur à Vasquez, & constat ex supra dictis contra Egidium à Præsentatione. Major autem quam negat, probatur ex communi axiomate Philosophorum & Theologorum, docentium cum Augustino, quòd ex objecto & potentia paritur notitia, quasi fœtus utriusque; ac proinde quòd objectum ad illam specialiter debet concurrere, quando quidem ipsi potissimum assimilatur cognitio, & illud habet quasi rationem vitri in illa generatione spiritali. Et mirum est, quòd Vasquez admitat species esse necessarias ad cognitionem sensuum & intellectus nostri, & neget illas requiri in cognitione Angelorum, vel beatorum: nam necessitas specierum non oritur præcisè ex imperfectione sensuum, vel intellectus nostri; sed ex communi ratione potentiæ cognoscitivæ, quæ ad se trahit objectum, & assimilatur illi: unde etiam formalitas speciei salvatur in intellectu divino, ut ostendimus Tractatu præcedenti, & magis constabit ex infra dicendis contra Suarem.

62 Confirmatur primò: Intellectus debet esse principium sufficiens productivum & specificativum suæ operationis: Sed non potest esse tale, nisi habeat in se objectum quòd cum illo concurrat: Ergo objectum debet concurrere ad intellectionem. Probatur Minor: Intellectio, saltem ratione sui termini & verbi, habet assimilari objecto: Sed non potest illi assimilari, nisi in se aliquo modo illud contineat: Ergo, &c.

63 Confirmatur secundo: Objectum speciali modo concurrat ad actum voluntatis; nam voluntas secundum se est indeterminata, & debet ab ipso objecto determinari; vel per modum causæ

A efficientis, ut vult Cajetanus; vel formalis extrinsecæ aut finalis, ut alii Thomistæ docent: Ergo multò magis ad intellectionem concurrat objectum, cum sine ipso intellectus sit indeterminatus, & veluti tabula rasæ; & præterea intellectio in hoc à volitione distinguatur, quòd habeat majorem similitudinem cum objecto, & trahat illud intra intellectum.

64 Probatur tertio conclusio, destruendo fundamentum Suaris, ac demonstrando non esse de ratione speciei intelligibilis, quòd inhæreat intellectui, vel illum informet. Nam essentia divina, respectu intellectus divini, est vera species intelligibilis, & tamen illi non inhæret, nec illum informat. Item substantia Angeli est species impressa, quæ seipsum intelligit, ut tenet communior Theologorum sententia; & tamen non inhæret, sed per se subsistit: Ergo inhærentia vel informatio non est de ratione speciei.

65 Confirmatur primò: Ratio & formalitas speciei est perfectio simpliciter simplex: Ergo in sua ratione formali non includit imperfectionem inhærentiæ vel informationis. Consequentia patet, perfectio enim simpliciter simplex in sua ratione formali nullam dicit imperfectionem. Antecedens verò probatur; tum quia species intelligibilis pertinet ad gradum intellectivum, qui est perfectio simpliciter simplex: tum etiam, quia ratio speciei reperitur formaliter in intellectu divino, ut Tractatu præcedenti ostendimus, & est certum de fide, saltem quantum ad speciem expressam: fides enim docet, secundam sanctissimæ Trinitatis personam, procedere ut verbum, seu ut speciem ab intellectu Patris expressam.

66 Confirmatur secundo ratione quam insinuat Divus Thomas hic articulo secundo ad tertium. Ideo forma naturalis aut intelligibilis creata, petit naturaliter inhærentiam & informationem, quia est aliquid accidens dependens à subjecto, vel quia est forma potentialis, requirens modum aliquem informationis, tanquam complementum, ad exercitium sui; vel denique quia est quid creatum, quòd non potest esse identificatum cum illo esse quòd dat subjecto, sed necessario debet esse quid distinctum ab illo: At nihil horum habet locum in Deo, & in essentia divina ut gerente vices speciei, illa enim est quid substantiale, actualissimum & continens totum esse quòd potest communicari subjecto: Ergo non requirit informationem, aut inhærentiam. Unde egregie observat Cajetanus hic articulo secundo, quòd speciei impressæ, tria per accidens, & totidem per se competere possunt. Primum quòd competit per accidens, est quòd sit secundum suum esse naturale, substantia vel accidens: in Angelo enim respectu cognitionis sui est substantia, in nobis est accidens. Secundum, quòd habeat esse naturale vel intentionale: in Deo enim, & Angelo respectu cognitionis sui, habet primum, & in nobis secundum. Tertium per accidens est, quòd sit idem in esse naturali cum potentia, vel ab ea distincta: in Deo enim est idem, in nobis est distincta. Primum autem quòd per se competit speciei, est ut sit formalis similitudo sui objecti, & idem cum illo in esse intentionali & præsentativo. Secundum, ut gaudeat tantà immaterialitate, quantà ipsum objectum. Et tertium, ut sit idem cum intellectu secundum esse intelligibile.

67 Denique probatur conclusio, demonstrando essentia divinæ convenire omnes condiciones ad rationem speciei intelligibilis requisitas. Tres enim condiciones requiruntur, ut substantia aliqua per seipsam possit esse species intelligibilis alieni intellectus. Prima est, ut per suam essentiam sit actu intelligibilis: ob cuius defectum substantia materiales (teste D. Thomâ 2. contra Gent. cap. 98. circa finem) non possunt esse species intelligibiles, sed oportet quod per intentiones abstractas intelligantur. Secunda est, ut sit intellectui intimè unita: ob cuius defectum, substantia unius Angeli non potest esse species intelligibilis intellectus alterius, ut ibidem docet idem S. Doctor. Tertia est, ut sit suum esse, ob cuius defectum, nulla substantia creata, quantumcunque esset intimè conjuncta alieno intellectui concurrendum suam entitatem, posset esse species intelligibilis illius, teste eodem D. Thomâ 3. contra Gent. cap. 51. Et ratio etiam id suadet: nulla enim substantia potest esse principium intelligendi alieno intellectui, nisi sit ipsa veritas, & intelligibilitas per essentiam, ac proinde nisi sit in supremo gradu intellectualitatis & actualitatis; quod non potest habere, nisi sit suum esse per essentiam. Illæ autem tres condiciones perfectissimè Deo conveniunt: Nam ut ait S. Thomas quodlibeto 7. quæst. 1. art. 1. *Essentia divina, cum sit à materia separata, est per se actu intelligibilis. Intellectui etiam præfens est, quia ut dicit Augustinus: Deus unicuique rei est vicinior, quam ipsa res sit.* Et præterea est suum esse, ut demonstrat S. Thomas supra quæst. 3. art. 4. Ergo essentia divina habet omnia requisita, ut sit species intelligibilis intellectus creati.

68 Dico secundo: Divinam essentiam unitam intellectibus beatorum, aliquo modo habere rationem speciei expressæ, seu verbi: non tamen propriè, sed solum communiter & impropiè.

Prima pars hujus conclusionis patet, quia de ratione speciei expressæ, seu verbi, est esse intellectum in actu, & expressè, ac in actu secundo representare objectum: Sed divina essentia se ipsam expressè, & in actu secundo representat, ac unitur intellectui beato, ut intellectum in actu, per seipsam faciens intellectum in actu, inquit sanctus Thomas hic art. 2. ad 3. Ergo essentia divina aliquo modo habet rationem verbi, seu speciei expressæ in visione beata.

69 Secunda etiam pars ejusdem conclusionis colligitur ex eo dem S. Doctore quæstione quarta de veritate, articulo secundo, ubi ait, *Verbum intellectus in nobis duo habet de sua ratione: scilicet quoddam est intellectum, & quoddam est ab alio expressum.* Ergo cum divina essentia, ab intellectu beato non sit expressa, nec terminus per illum productus; non habet propriè rationem verbi in ordine ad intellectum beatum.

Confirmatur: Quamvis in cognitione essentiali, quâ Deus se intelligit, essentia divina seipsam manifestet intellectui increato; quia tamen non procedit ab illo; non habet propriè rationem verbi, & speciei expressæ respectu illius; ut docet idem Doctor Angelicus loco citato in resp. ad 1. & in os Tractatu præcedenti fuscè declaravimus. Ergo similiter; quamvis illa seipsam in actu secundo manifestet intellectui beatorum, & terminet intrinsecè eorum intellectionem; quia tamen ab illo non procedit, sicut Filius à Patre in generatione aeterna; non habet

Disp. 2.
art. 2.

A propriè rationem verbi, seu speciei expressæ, sicut secunda Sanctissimæ Trinitatis Persona.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò: D. Thomas quodlibeto septimo, quæstione prima, articulo primo sic habet: *Lumen gloriæ facit hoc respectu divinæ essentia in intellectu, quod facit respectu aliorum intelligibilium, quæ non sunt lux tantum, species rei intellectæ, simul & lumen: sicut si lux sensibilis per se existeret, ad eius visionem sufficeret lumen oculum perficiens.* Et in resp. ad 2. ait, quod *intellectus creatus sit actu ad videndam divinam essentiam per lumen gloriæ, & hoc sufficit.* Ergo ex D. Thoma ad visionem beatificam sufficit concursus luminis gloriæ, nec requiritur unio divinæ essentia per modum speciei intelligibilis, cum intellectu beati.

Respondeo concessio Antecedente, negando 72. Consequentiæ. Nam Divus Thomas ibi solum intendit attribuire soli lumini gloriæ, officium actuandi intellectum per modum formæ, & principii ipsi inhærentis: cum enim in aliis cognitionibus necesse sit, quod duplex principium inhæreat potentia cognoscitiva; species scilicet, & lumen: in visione tamen beata est unicum tantum principium inhærens, scilicet lumen gloriæ. Unde quando ibi videtur excludere concursum speciei, non intendit negare concursum divinæ essentia in ratione speciei, sed tantum concursum speciei creatæ, & inhærentis intellectui beatorum, ut constat exemplo lucis sensibilis quod adducit. Sicut enim si lux corporea esset per se subsistens, videretur quidem absque concursu speciei distinctæ, & oculo inhærentis, quia seipsa visibilis est; generet tamen vices speciei in visione sui. Ita etiam, quia divina essentia est ipsa lux increata, & per se subsistens in ordine intelligibili, non potest fieri intelligibilis per aliquid à se distinctum, nec per aliquam speciem creatam intellectui beatorum inhærentem, sed ipsamet debet concurrere per modum speciei ad sui cognitionem.

Objicies secundo: Essentia divina non potest gerere vices causæ formalis, ut communiter docent Theologi, ex quo inferunt illam non posse supplere vices luminis gloriæ, ut infra dicemus: Sed species intelligibilis habet rationem causæ formalis respectu intellectionis, cum proprium ejus munus sit determinare intellectum & tribuere speciem intellectioni, quæ duo ad genus causæ formalis spectant: Ergo essentia divina non potest uniri intellectibus beatorum, per modum speciei intelligibilis.

Confirmatur primò: De ratione speciei intelligibilis est, quod constituat intellectum in actu primo ad intelligendum, quia intellectus secundum se est pura potentia in genere intelligibili, & veluti tabula rasa: unde ut fiat potens ad intelligendum, debet constitui in actu primo per speciem intelligibilem: Sed hoc nequit præstari sine inhærentia & informatione: Ergo de ratione speciei intelligibilis, est quod inhæreat intellectui, vel ipsum informet.

Confirmatur secundo: Essentia Divina, cum sit actus purus, nequit se habere per modum potentia, respectu visionis beatificæ: Ergo neque potest constituere intellectum in actu primo, per ordinem ad illam; nam actus primus est in